

РЕШЕНИЕ

№ 4697

гр. София, 12.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХ КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 16.06.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Стефан Станчев

**ЧЛЕНОВЕ: Боряна Бороджиева
Лилия Йорданова**

при участието на секретаря Валентина Христова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **3618** по описа за **2023** година докладвано от съдия Стефан Станчев, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по чл. 208 и сл. АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС.

Образувано е по касационни жалби на Т. Й. С., чрез пълномощник и на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – С., чрез пълномощник, против решение № 4327 от 01.07.2021 г., постановено по административно дело № 273/2020 г. по описа на Административен съд – София-град, с което Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – С. е осъдена да плати на Т. С. обезщетение за неимуществени вреди от бездействието на същата дирекция да му осигури нормални битови условия, свързани с обезопасяване на затворническото му легло в размер на 500 лв. (петстотин лева), заедно със законната лихва, считано от датата на настъпило телесно увреждане - 11.01.2019 г., до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. Исковата претенция е отхвърлена в частта за сумата над 500 лв. до пълния ѝ размер от 50 000 лв. като неоснователна.

В касационната жалба, подадена от пълномощник на ищеца С. се твърди, че решението на Административен съд – София-град в отхвърлителната му част е незаконосъобразно, необосновано и постановено при съществени процесуални нарушения. Обосновава се, че падането от леглото е следствие от неприязън към лишените от свобода, които изтърпяват наказания в обособените за нова места. Твърди и неравноправно отношение както от затворническа администрация, така и от състав на АССГ, позовавайки се на благосклонното отношение към „М. Ш.“, или друг

„иноземец“, който е преживял такова увреждане, щял да получи милиони. Поддържа несвоевременно оказване на медицинска помощ, защото дори след алармиране на дежурния надзирател в нощта на инцидента, бездействието му било доказано. Противопоставя се на кредитирането на св. показания на св. Л., който не е пребивавал в килията на ищеца в нощта на 10/11.01.2019 г. Този свидетел бил „навит“ от затворническа администрация да свидетелства против ищеца. Съдът определил твърде нисък размер на обезщетението от една страна, а от друга - необосновано е приел, че част от основанията не са доказани. Не бил обсъден задълбочено и самостоятелно преживените болки и страдания, който бил с много висок интензитет. По тези съображения се прави искане съдът да отмени решението в отхвърлителната му част и да уважи претенцията на С. в пълен размер, както и да присъди разносните за разглеждане на делото изцяло, вкл. и за първоначалното разглеждане на делото.

С касационната жалба, подадена от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – С., са изложени доводи, че решението на Административен съд – София град в осъдителното му част е неправилно и необосновано, доколкото изложените обстоятелства в исковата молба, на които се основава искът са били опровергани по делото. В тази връзка се твърди, че съдът е допуснал нарушения на процесуалния и материални закон при преценката на доказателствата. Отделно от това развива оплакване, че съдът не е могъл да обоснове бездействие на администрацията. Изводите за обезопасяване на легла в условията на килиите в затвора не е вменено като нормативно задължение. Нормативно на ЛС са осигурени постелъчни материали и спално бельо. Доводите на решаващия съд за аналогия с обезопасителни прегради за деца между 0 и 3 години нямал адекватност в случая, като индиция за бездействие на ответника, за да се ангажира отговорност по ЗИНЗС. По подробно изложени съображения се иска съдът да отмени решението и да отхвърли предявеният иск като неоснователен. Претендират се разноси по делото.

По делото като ответник е било конституирано МП, като исковата претенция по отношение на този ответник е отхвърлена. В настоящото производство не взема участие.

Всяка от страните оспорва основателността на насрещната касационна жалба и моли съдът да я отхвърли.

Представителят на СГП изразява становище, че касационните жалби и на двата оспорващи са неоснователни.

Настоящият съдебен състав на Административен съд – София-град приема, че касационните жалби са подадени в срок от надлежни страни, поради което са процесуално допустими.

Баезспорно е, че производството се развива пред първостепенния съд е образувано и се развило по реда на чл. 203 от АПК, във вр. чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. В този смисъл са събирани доказателства, затова следва или не, ответната ГДИН да бъде с ангажирана отговорност за обезщетяване на претърпени вреди, следствие от отменен незаконосъобразен акт, действие или бездействие от страна на административния орган. Постановеният съдебен акт е именно на основание чл. 203 от АПК. По реда на инстанционен контрол, по повод касационно обжалване, състав на ВАС приема, че производството по обезщетение на претендираните вреди следва да е по реда на специалните разпоредби на ЗИНЗС – чл. 284 и сл., поради което е приложен ред за осъществяването на инстанционен контрол пред тричленен състав на АССГ. Тричленният състав на АССГ е длъжен да проведе съдебната проверка според

указанията на ВАС и с оглед наложената от последния съдебна практика.

За да прецени основателността на всяка от жалбите, съдът съобрази следното:

Производството пред Административен съд София-град се е развило по реда на чл. 226, ал. 1 във вр. с чл. 203 и сл. АПК, във вр. с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС. Исковата претенция е била предявена в размер на сумата от 50 000 лева, ведно с лихва, считано от датата на здравословното увреждане на ищеца. Решаващият съдебен състав от първоинстанционното производство е приел, в условията на чл. 52 от ЗЗД, приложим при определяне размер на обезщетение за неимуществени вреди, при цялостно изследване на обстоятелствата по делото – причини за увреждането, степенята на увреда, причинна връзка между търпени неимуществени вреди и настъпило увреждане С оспореното решение Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – С. е осъдена да заплати на Т. С. обезщетение за неимуществени вреди в размер на 500 лв., заедно със законната лихва, считано от 11. 01. 2019 г., до окончателното изплащане на присъденото обезщетение, за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в търпени болки и страдания, в резултат от падане от легло по време на престой в място за лишаване от свобода. В исковата молба кумулативно, като причини за търпяно увреждане се сочи, при установени фактически обстоятелства, претърпени неимуществени вреди от битови условия и несвоевременно оказана медицинска помощ от ГДИН. Ищецът -касатор е изтърпявал наказание ЛС, в ЗО К., настанен в спално помещение оборудвано с легла тип „вишка“ на горното ниво. По време на сън паднал от леглото от което получил удар в главата. От удара при падането получава сътресение на мозъка, повръщане, силно главоболие и в резултат на всичко - "фациалис" на едната половина на лицето му, представляващо изкривяване на мускулите и схващане на нервните центрове.

От свидетелските показания, пред съдебния състав, разгледал делото като първа инстанция се установява, както правилно приема този съд, хронологията на действията както на касатора С., така и тези от страна на ГДИН. Последната, не е препятствал с действията или бездействията възможността на увредения от падането да получи медицинска помощ, каквато първоначално е отказана. В по късен етап касаторът С. получил изкривяване на лицевата част вляво и схващане на лицевите мускули. Проведено е лечение извън ЗО, с извеждането му и хоспитализиране в „Пирогов“, където са извършени необходимите медицински изследвания. Касаторът е лекуван и в затворническа болница, провеждана е физиотерапия. Уважени са доказателствени искания по назначаване на СМЕ, заключението на която е кредитирано от долния съд, обективирано в правните изводи на обжалваното решение.

Претенцията се формира неосигуряване на своевременно лечение на ищеца, адекватни санитарно-битови условия и настаняване в помещение с легла, които не отговарят на изисквания за безопасност – с неподходящ наклон навън и без обезопасителна преграда.

В производството пред първостепенния съд са уважени доказателствени искания, изслушвани са СМЕ и са приети заключенията към тях; разпитвани са свидетели, установяващи как и кога е станал инцидент, при който касаторът е получил увреждане; от свидетелски показания е установено и какво е било отношението и поведението на затворническа администрация след настъпване на увреждането. Преди битовия инцидент, касаторът С. е бил в добро здравословно състояние, като променил са настъпили след падането от леглото и удара в областта на главата. Тъй като задължената за осигуряване на здравословни и битови условия на изтърпяващите

наказание ЛС не е проявила дължими действия по обезопасяване на леглата на второ ниво, както и че не е оказана своевременна медицинска помощ, а оказаната била в по-късен етап, след влошаване на състоянието на С., от ответната ГДИН се претендира обезщетение за търпени вреди, следствие от бездействие. Съдът е приел за доказано твърдяното бездействие на служителите на ответника по отношение на несъобразяването - 1. С мястото, на което е станало увреждането; населеността на мястото за лишаване от свобода; влошени битови условия, изведени от общите принципи за осигуряване нормални жизненни стандарти, съобразно възможностите, при които са поставени ЛС. 2. Дори да са поставени в силно ограничени условия, ЛС следва да бъдат със задоволени екзистенциални нужди, което съдът приема, че не е било извършено. От последната се формира извод, че по отношение битовите условия да са такива, че да не се създава възможност за увреждане или самоувреждане ГДИН проявила бездействие.

По отношение на оплакванията, за несвоевременно отзоваване на ответника по оказване помощ при телесното увреждане, решаващият съдебен състав при подробно и пълна проверка по тези оплаквания е приел, че не се установява несвоевременно оказване на медицинска помощ. Установено е времето през което касаторът С. е бил с влошено здраве; установени са действия на администрацията на ГДИН по провеждане на лечение, като е отчетено извеждането от мястото за ЛС и провеждане на лечение и изследвания в болница „Пирогов“. Типично в изключително подробното обсъждане на доказателствата по делото в тази час, съдията от АССГ е анализирал обективно настъпилото увреждане във връзка с приетата медицинска документация, както и изслушаните експертни заключения. Касационен състав приема изводите, че в тази част не е установено бездействие от ответника ГДИН, от което С. да не е получил дължимото лечение, а никъде в медицинската документация не се установи от проведеното лечение и времето когато е оказана помощ да е установено влошаване на състоянието. Напротив – установено е, че в резултат на предприети мерки по оказване на медицинска помощ, състоянието на С. е съответно на настъпилото контузно увреждане, което както се установи е временно разстройство без опасност за здравето и живота му.

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди е определен по справедливост, на основание чл. 52 ЗЗД. В тази връзка съдът е обосновал, че спазването на принципа на справедливостта, като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Съдът е посочил, че съобразява присъденото обезщетение, с обективно установени болки и страдания, приемайки, че паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи.

В частта, с която първостепенния съдебен състав, не приема от страна на администрацията на ГДИН да е допуснато бездействие при оказване на медицинска помощ, нито пък такава да е била несвоевременна, касационен състав споделя подробния анализ на фактите и обосноваването на правните изводи, че не е

установено такова.

Задължението на съда се ограничава следователно до проучване на личното състояние на С., претърпял увреждането и следващите от него действия по оказване на необходимата медицинска помощ. При съвкупната преценка на доказателствения материал, събран в хода на висящността на първоинстанционното производство не може да се наложи извод, че ответната страна е бездействала в исковия период, а принципното несъгласие с условията, осигурени от администрацията на мястото за лишаване от свобода, съответстващи на допустимите норми и стандарти, при които е проведено лечение и са извършвани медицински дейности не основават неизпълнение на задълженията от ГД „Изпълнение на наказанията“. С оглед изложеното се формира окончателен извод, че не са налице бездействия от страна на ответника, които могат да бъдат квалифицирани като основание за репарирание на вреди, изразяващи се в болки и страдания. От страна на затворническата администрация такива действия са предприети, макар и два дни по-късно, предвид изричния отказ на ищеца, установен от събраните по делото писмени и гласни доказателства.

Липсата на незаконосъобразно бездействие, в частта за неосказана медицинска помощ е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на иска, като неоснователен.

Решението правилно. Съдът е изяснил с допустими доказателства и доказателствени средства в необходимата пълнота релевантните по делото факти, чийто кръг е очертан с твърденията, на които се е основавал иска, описани в исковата молба. Не се установяват нарушения във връзка с разпределянето на доказателствената тежест и преценката на събрания доказателствен материал. Съдът подробно е обсъдил всички събрани доказателства и е посочил кои факти, въз основа на кои доказателства приема за установени. По делото е събран достатъчен доказателствен материал – медицинска документация, прието заключение на СМЕ, обсъдени свидетелски показания, като от тези доказателства са формирани и доводите на съда да приеме основателност на иска в една част, както и неоснователност за другата. Оспореното решение е мотивирано с подробно изложена фактическа обстановка и обосновани правни изводи. В този смисъл неоснователно е възражението за необоснованост на оспорения съдебен акт. Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на обратното. От

установените фактически обстоятелства може да се прави извод, че разполагането на леглата на ЛС тип „вишка“ създава чувство за незащитеност. При определяне размера на обезщетението съдът е отчетел всички обстоятелства, съставляващи проявления на нарушението по чл. 3, ал. 1 вр. с ал.2 ЗИНЗС за всяко едно от доказаните оплаквания, съобразил е характерът и интензитетът на породените страдания и негативни преживявания, както и здравословното състояние, в което се е намирал ищецът по време на преживяването им, като е съобразил и периода, през който ищецът е бил поставен в условия, при които е търпял болки и страдания от инцидентно влошеното му здравословно състояние. Конкретният размер на следващото се обезщетение за претърпените неимуществени вреди е определен при съблюдаване изискването на чл. 52 от ЗЗД, с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице.

Определеното обезщетение действително изглежда не особено високо като размер, но с оглед периода, през който ищецът е търпял обективно болки от контузията и отразили се във временни болки в ухото от една страна и в същото време – периодът, през който ищецът е търпял болките и страданията, не е много дълъг, както и обстоятелството, че първоначално той самият е отказал да бъде заведен на медицински преглед, както и заключението на СМЕ, според което страданията, претендирани като усложнения след инцидента, не са в причинно-следствена връзка със същия. По тези аргументи съдът намира възраженията на страните по отношение на несправедливост на размера на обезщетението за неоснователни. Въз основа на събраните по делото доказателства, съдът е достигнал до правилни и обосновани изводи, които са подробни и задълбочени, поради което настоящия съдебен състав с оглед разпоредбата на чл. 221, ал. 2 изр. последно от АПК не следва да ги приповтаря. Съдът намира, че оспореното решение е постановено и напълно при съобразяване националната правна уредба, практиката на административните съдилища, ВАС и ЕСПЧ.

Административният съд изцяло е приложил стандартите за защита на правото по чл. 3 ЕКПЧ по отношение на Т. С. и е постановил решението си изцяло в съответствие с материалния закон, без наличие на нарушение на съдопроизводствените правила.

По отношение развитите оплаквания в касационната жалба на ГДИН, троен състав на АССГ не ги приема основателни. Както се посочи, троен състав на АССГ споделя изводите на първостепенния съд, че състоянието на леглата, на които са настанени ЛС в мястото за изтърпяване на наказание ЛС или ЗС създава възможност за битови инциденти. Споделя се извод, че поради високата степен на пренаселеност, лошите хигиенно-битови условия в Затвора-гр.С., е налице реално съществуваща опасност за увреждане на физическото здраве на лишените от свобода лица. В оспорваната част, решението е правилно, а жалбата на ГДИН е неоснователна.

При този изход на делото разноските за касационното производство следва да останат в тежест на страните така, както са ги направили.

При този изход на спора разноските на страните по делото за настоящата инстанция следва да останат в тежест на страните така, както са направени.

Мотивиран от горното, Административен съд – София-град, ХХ троен състав РЕШИ: ОСТАВЯ В СИЛА решение № 4327 от 01.07.2021 г. , постановено по административно дело № 273/2020 г. по описа на Административен съд – София-град. Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател

Членове 1.

2.